Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria L

2024/613

7.3.2024

ODPORÚČANIE KOMISIE (EÚ) 2024/613

z 18. decembra 2023

týkajúce sa návrhu aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu Litvy na roky 2021 – 2030 a súladu opatrení Litvy s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu v Únii a so zabezpečovaním pokroku pri adaptácii

(Iba litovské znenie je autentické)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 ([1]), a najmä na jeho článok 9 ods. 2 a článok 14 ods. 6,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 ([2]), a najmä na jeho článok 7 ods. 2,

keďže:

Odporúčania týkajúce sa návrhu aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu Litvy na roky 2021 – 2030

(1) Litva predložila svoj návrh aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu (ďalej len „NEKP“) 28. júna 2023.

(2) V článku 3 nariadenia (EÚ) 2018/1999 (ďalej len „nariadenie o riadení“) a v prílohe I k nemu sa stanovujú prvky, ktoré sa majú zahrnúť do aktualizovaných integrovaných národných energetických a klimatických plánov. V decembri 2022 Komisia prijala usmernenia pre členské štáty k postupu a rozsahu vypracovania návrhu a konečného znenia aktualizovaných národných energetických a klimatických plánov ([3]). V usmerneniach sa určujú osvedčené postupy a uvádzajú dôsledky nedávneho politického, právneho a geopolitického vývoja politík v oblasti energetiky a klímy.

(3) V súvislosti s plánom REPowerEU ([4]) a v rámci cyklov európskeho semestra 2022 a 2023 kládla Komisia veľký dôraz na reformy a investičné potreby členských štátov týkajúce sa energetiky a klímy s cieľom posilniť energetickú bezpečnosť a cenovú dostupnosť urýchlením zelenej a spravodlivej transformácie. To sa odráža v správach o Litve za roky 2022 a 2023 ([5]) a v odporúčaniach Rady pre Litvu ([6]). Členské štáty by mali vo svojich konečných zneniach aktualizovaných integrovaných národných energetických a klimatických plánov zohľadniť najnovšie odporúčania pre jednotlivé krajiny.

([1]) Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1.
([2]) Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1.
([3]) Oznámenie Komisie o usmerneniach pre členské štáty k aktualizácii národných energetických a klimatických plánov na roky 2021 – 2030 (Ú. v. EÚ C 495, 29.12.2022, s. 24).
([4]) COM(2022) 230 final.
([5]) SWD(2022) 617 final, SWD(2023) 615 final.
([6]) Odporúčanie na odporúčanie Rady, COM(2022) 617; odporúčanie na odporúčanie Rady, COM(2023) 615.

(4) Odporúčania Komisie v súvislosti s plnením národných cieľov podľa nariadenia o spoločnom úsilí ([7]) (ďalej len „ESR“) vychádzajú z pravdepodobnosti, že členské štáty budú dodržiavať ciele do roku 2030 pri zohľadnení pravidiel využívania nástrojov flexibility podľa ESR.

(5) Cieľom odporúčaní Komisie týkajúcich sa zachytávania, využívania a ukladania oxidu uhličitého je mať prehľad o zamýšľanom zavádzaní týchto technológií na vnútroštátnej úrovni vrátane informácií o ročných objemoch CO_2, ktoré sa plánujú zachytiť do roku 2030, rozdelených podľa zdroja zachyteného CO_2 pochádzajúceho zo zariadení, na ktoré sa vzťahuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES ([8]), alebo z iných zdrojov, ako sú biogénne zdroje alebo priame zachytávanie zo vzduchu, o plánovanej infraštruktúre na prepravu CO_2 a o potenciálnej vnútroštátnej uskladňovacej kapacite CO_2 a o objemoch vtláčania CO_2, ktoré majú byť k dispozícii v roku 2030.

(6) Odporúčania Komisie týkajúce sa výkonnosti podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/841 ([9]) (nariadenie o využívaní pôdy, zmene vo využívaní pôdy a lesnom hospodárstve, ďalej len „nariadenie o LULUCF“) sa zameriavajú na dodržiavanie pravidla nulového dlhu zo strany členského štátu za obdobie 2021 – 2025 (obdobie 1) a jeho národného cieľa na obdobie 2026 – 2030 (obdobie 2) s prihliadnutím na pravidlá, ktorými sa upravuje využívanie nástrojov flexibility stanovených v uvedenom nariadení. V odporúčaniach Komisie sa zohľadňuje aj to, že v období 1 sa každé prekročenie emisií podľa nariadenia o LULUCF automaticky prenesie do ESR.

(7) Aby sa adaptáciou na zmenu klímy správne podporilo dosiahnutie cieľov v oblasti energetiky a zmiernenia zmeny klímy, je nevyhnutné identifikovať potenciálne nebezpečenstvá zmeny klímy a analyzovať zraniteľnosti a riziká v oblasti klímy, ktoré môžu ovplyvniť príslušné oblasti, obyvateľstvo a odvetvia. V odporúčaniach Komisie týkajúcich sa adaptácie sa posudzuje rozsah, v akom Litva začlenila do svojho aktualizovaného NEKP adaptačné ciele, ktoré zohľadňujú riziká v oblasti klímy, ktoré by mohli Litve brániť v plnení zámerov a cieľov energetickej únie. Dosiahnutie cieľov v aspektoch energetickej únie je bez konkrétnych plánovaných aj realizovaných politík a opatrení v oblasti adaptácie ohrozené. V meniacich sa klimatických podmienkach si osobitnú pozornosť vyžaduje hospodárenie s vodou vzhľadom na riziká prerušenia dodávok elektrickej energie, keďže výrobu energie ovplyvňujú záplavy, horúčavy a suchá.

(8) Odporúčania Komisie, pokiaľ ide o ambície v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, vychádzajú zo vzorca stanoveného v prílohe II k nariadeniu (EÚ) 2018/1999, ktorý je založený na objektívnych kritériách, a z hlavných politík a opatrení, ktoré chýbajú v litovskom návrhu aktualizovaného NEKP a ktoré by umožnili včasné a nákladovo efektívne dosiahnutie národného príspevku Litvy k záväznému cieľu Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vo výške aspoň 42,5 % v roku 2030, pričom spoločnou snahou je zvýšiť tento podiel na 45 % podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 ([10]), pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov.

([7]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 26), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/857 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/842 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a nariadenie (EÚ) 2018/1999 (Ú. v. EÚ L 111, 26.4.2023, s. 1).

([8]) Smernica 2003/87/ES Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32).

([9]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/841 z 30. mája 2018 o začlenení emisií a odstraňovania skleníkových plynov z využívania pôdy, zo zmien vo využívaní pôdy a z lesného hospodárstva do rámca politík v oblasti klímy a energetiky na rok 2030, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 525/2013 a rozhodnutie č. 529/2013/EÚ (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 1), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/839 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/841, pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti, zjednodušenie pravidiel týkajúcich sa podávania správ a dodržiavania záväzkov a stanovenie cieľov členských štátov na rok 2030, a nariadenie (EÚ) 2018/1999, pokiaľ ide o zlepšenie monitorovania, podávania správ, sledovania pokroku a preskúmania (Ú. v. EÚ L 107, 21.4.2023, s. 1).

([10]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2413 z 18. októbra 2023, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2018/2001, nariadenie (EÚ) 2018/1999 a smernica 98/70/ES, pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov, a ktorou sa zrušuje smernica Rady (EÚ) 2015/652 (Ú. v. EÚ L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

Odporúčania Komisie vychádzajú aj z príspevku Litvy k osobitným cieľom článkov 15a, 22a, 23, 24 a 25 uvedenej smernice a k príslušným politikám a opatreniam na jej rýchlu transpozíciu a vykonávanie. Odporúčania zohľadňujú význam rozvoja komplexného dlhodobého plánovania zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov, a najmä veternej energie, s cieľom zviditeľniť európsky výrobný priemysel a prevádzkovateľov sietí v súlade s európskym balíkom predpisov v oblasti veternej energie ([11]).

(9) Odporúčania Komisie týkajúce sa národného príspevku k energetickej efektívnosti vychádzajú z článku 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 o energetickej efektívnosti ([12]) a zo vzorca uvedeného v prílohe I k uvedenej smernici a zo súvisiacich politík a opatrení na jej vykonávanie.

(10) V odporúčaniach Komisie sa osobitná pozornosť venuje cieľom, zámerom a príspevkom a súvisiacim politikám a opatreniam na plnenie plánu REPowerEU s cieľom rýchlo ukončiť závislosť od ruských fosílnych palív. Zohľadňujú sa v nich ponaučenia získané na základe realizácie balíka opatrení s názvom Úspora plynu pre bezpečnú zimu ([13]). Odporúčania odrážajú naliehavú požiadavku zvýšiť odolnosť energetického systému vzhľadom na povinnosti vyplývajúce z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/941 ([14]) o pripravenosti na riziká v sektore elektrickej energie a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1938 ([15]) o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a v súlade s odporúčaním Komisie týkajúcim sa uskladňovania energie ([16]).

(11) V odporúčaniach Komisie sa zohľadňuje potreba urýchlenia integrácie vnútorného trhu s energiami na posilnenie úlohy flexibility a na zlepšenie postavenia a ochrany spotrebiteľov. V odporúčaniach Komisie sa zohľadňuje aj význam posudzovania počtu domácností žijúcich v energetickej chudobe v súlade s požiadavkami článku 3 nariadenia (EÚ) 2018/1999 a odporúčaním Komisie (EÚ) 2023/2407 ([17]).

(12) Odporúčania Komisie odrážajú význam zaistenia dostatočných investícií do výskumu a inovácií v oblasti čistej energie s cieľom podporiť ich vývoj a výrobné kapacity vrátane vhodných politík a opatrení pre energeticky náročné odvetvia a iné podniky, ako aj potrebu zvyšovať úroveň zručností pracovnej sily pre emisne neutrálny priemysel, aby sa upevnilo silné, konkurencieschopné a zelené hospodárstvo v rámci Únie.

(13) Odporúčania Komisie vychádzajú zo záväzkov prijatých podľa Parížskej dohody na postupné znižovanie využívania fosílnych palív, ako aj z významu postupného rušenia dotácií na fosílne palivá.

(14) Odporúčania Komisie týkajúce sa investičných potrieb nadväzujú na jej posúdenie, či návrh aktualizovaného plánu uvádza všeobecný prehľad investičných potrieb na dosiahnutie zámerov, cieľov a príspevkov v prípade všetkých rozmerov energetickej únie, či obsahuje zdroje financovania, pričom sa rozlišujú súkromné a verejné zdroje, opisujú investície v súlade s litovským plánom obnovy a odolnosti, litovským plánom spravodlivej transformácie územia a odporúčaniami pre krajinu na roky 2022 – 2023 vydanými v rámci európskeho semestra a zahŕňajú rozsiahle makroekonomické posúdenie plánovaných politík a opatrení. NEKP by mal zaistiť transparentnosť a predvídateľnosť vnútroštátnych politík a opatrení s cieľom podporiť istotu investícií.

([11]) Oznámenie o európskom akčnom pláne v oblasti veternej energie, COM(2023) 669 final z 24. októbra 2023 a oznámenie o plnení ambícií EÚ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na mori, COM(2023) 668 final.

([12]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955 (Ú. v. EÚ L 231, 20.9.2023, s. 1).

([13]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Úspora plynu pre bezpečnú zimu, COM(2022) 360 final.

([14]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/941 z 5. júna 2019 o pripravenosti na riziká v sektore elektrickej energie a o zrušení smernice 2005/89/ES (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 1).

([15]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1938 z 25. októbra 2017 o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 994/2010 (Ú. v. EÚ L 280, 28.10.2017, s. 1).

([16]) Odporúčanie Komisie zo 14. marca 2023 o uskladňovaní energie – podpora dekarbonizovaného a bezpečného energetického systému EÚ (Ú. v. EÚ C 103, 20.3.2023, s. 1).

([17]) Odporúčanie Komisie (EÚ) 2023/2407 z 20. októbra 2023 týkajúce sa energetickej chudoby (Ú. v. EÚ L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj).

(15) Odporúčania Komisie odrážajú rozhodujúci význam širokej regionálnej konzultácie a zaistenia včasnej a inkluzívnej konzultácie o pláne vrátane účinnej účasti verejnosti s dostatočnými informáciami a časovým rámcom, a to v súlade s Aarhuským dohovorom ([18]).

(16) Odporúčania Komisie týkajúce sa spravodlivej transformácie odrážajú posúdenie, či sa v litovskom pláne dostatočne dôkladne identifikujú príslušné sociálne vplyvy klimatickej a energetickej transformácie, jej vplyvy na zamestnanosť a zručnosti, a uvádzajú primerané sprievodné politiky a opatrenia na podporu spravodlivej transformácie pri súčasnom prispievaní k podpore ľudských práv aj rodovej rovnosti.

(17) Odporúčania Komisie pre Litvu sú podložené posúdením litovského návrhu aktualizovaného NEKP ([19]), ktorý sa uverejňuje spolu s týmto odporúčaním.

(18) Litva by mala tieto odporúčania náležite zohľadniť pri vypracúvaní svojho konečného znenia aktualizovaného integrovaného národného energetického a klimatického plánu, ktorý má predložiť do 30. júna 2024.

Odporúčania týkajúce sa súladu s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu v Únii a so zabezpečovaním pokroku pri adaptácii

(19) Podľa nariadenia (EÚ) 2021/1119 (ďalej len „európsky právny predpis v oblasti klímy“) je Komisia povinná posúdiť súlad vnútroštátnych opatrení s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu a so zabezpečovaním pokroku pri adaptácii. Komisia posúdila súlad litovských opatrení s týmito cieľmi ([20]). Z tohto posúdenia vychádzajú ďalej uvedené odporúčania. Litva by mala náležite zohľadniť tieto odporúčania a nadviazať na ne v súlade s európskym právnym predpisom v oblasti klímy.

(20) Na financovanie adaptácie je možné mobilizovať rôzne nástroje financovania EÚ. Členské štáty by pri navrhovaní svojich národných plánov v rámci príslušných fondov EÚ mali dať do popredia aspekty odolnosti proti zmene klímy. Žiaden z výdavkov by nemal poškodzovať adaptáciu: t. j. nemal by zvyšovať zraniteľnosť príjemcov ani iných subjektov.

(21) Miestna úroveň má kompetencie, ktoré môžu ovplyvniť odolnosť voči zmene klímy v širšom meradle. Veľký význam má vypracovanie a realizácia politík v oblasti adaptácie na nižšej úrovni štátnej správy.

(22) Riešenia blízke prírode ponúkajú účinné a nákladovo efektívne možnosti adaptácie na zmenu klímy a jej zmierňovania, ak sa ich zavádzanie stimuluje prostredníctvom strategických rámcov, politiky a financovania. Môžu sa realizovať samostatne alebo sa môžu začleňovať do iných adaptačných a zmierňujúcich opatrení v kombinácii s technologickými alebo infraštruktúrnymi riešeniami. Pri realizácii treba zohľadniť zložitosť ekosystémov a predpokladané účinky zmeny klímy, miestny kontext, súvisiace záujmy a hodnoty, ako aj sociálno-ekonomické podmienky,

TÝMTO ODPORÚČA LITVE PRIJAŤ OPATRENIA S CIEĽOM:

POKIAĽ IDE O NÁVRH AKTUALIZOVANÉHO NÁRODNÉHO ENERGETICKÉHO A KLIMATICKÉHO PLÁNU PODĽA NARIADENIA (EÚ) 2018/1999

1. Stanoviť nákladovo efektívne dodatočné politiky a opatrenia s cieľom prekonať rozdiel 0,1 percentuálneho bodu, aby sa splnil národný cieľ znížiť emisie skleníkových plynov do roku 2030 o 21 % v porovnaní s úrovňami z roku 2005 podľa ESR, a v prípade potreby špecifikovať, ako sa nástroje flexibility dostupné podľa ESR využijú na zaistenie súladu. Doplniť informácie o politikách a opatreniach, zrozumiteľne objasniť ich rozsah, harmonogram a podľa možnosti očakávaný vplyv zníženia emisií skleníkových plynov, a to aj v prípade opatrení v programoch financovania Úniou, ako je spoločná poľnohospodárska politika.

([18]) Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia z 25. júna 1998 (ďalej len „Aarhuský dohovor“).

([19]) SWD(2023) 918.

([20]) Správa o pokroku opatrení EÚ v oblasti klímy za rok 2023, COM(2023) 653 final a *Commission Staff Working Document Assessment of progress on climate adaptation in the individual Member States according to the European Climate Law* (Pracovný dokument útvarov Komisie s názvom Posúdenie pokroku pri adaptácii na zmenu klímy v jednotlivých členských štátoch podľa európskeho právneho predpisu v oblasti klímy), SWD(2023) 932.

2. Určiť množstvo emisií CO_2, ktoré by sa do roku 2030 mohlo ročne zachytiť, vrátane zdroja. Uviesť podrobnosti o spôsobe prepravy zachyteného CO_2. Určiť celkovú uskladňovaciu kapacitu a objemy vtláčania CO_2 dostupné do roku 2030.

3. Zahrnúť ďalšie opatrenia v sektore LULUCF a podrobne uviesť ich harmonogram a rozsah a kvantifikovať ich očakávané vplyvy, aby sa zaistilo, že odstraňovanie emisií skleníkových plynov bude účinne zosúladené s cieľom EÚ pre čisté odstraňovanie do roku 2030 vo výške −310 miliónov ton ekvivalentu CO_2 a s cieľom danej krajiny pre odstraňovanie vo výške −661 kiloton ekvivalentu CO_2 stanoveným v nariadení (EÚ) 2018/841. Poskytnúť jasné informácie o tom, ako sa na dosiahnutie národného cieľa čistých odstránených emisií dôsledne a účinne využívajú finančné prostriedky z verejných zdrojov (prostriedky Únie vrátane spoločnej poľnohospodárskej politiky, ako aj štátna pomoc) a súkromné finančné prostriedky prostredníctvom systémov uhlíkového poľnohospodárstva. Poskytnúť informácie o stave a pokroku, ktorý sa má dosiahnuť pri zaisťovaní zlepšenia vyšších úrovní/geograficky explicitných súborov údajov na monitorovanie, nahlasovanie a overovanie v súlade s časťou 3 prílohy V k nariadeniu (EÚ) 2018/1999.

4. Poskytnúť dodatočnú analýzu príslušných zraniteľností voči zmene klímy a rizík súvisiacich so zmenou klímy, pokiaľ ide o dosiahnutie národných zámerov, cieľov a príspevkov a politiky a opatrenia v rôznych aspektoch energetickej únie. Lepšie načrtnúť a kvantifikovať prepojenie s osobitnými cieľmi a politikami energetickej únie, ktoré by mali politiky a opatrenia v oblasti adaptácie podporovať. Dostatočne podrobne stanoviť ďalšie politiky a opatrenia v oblasti adaptácie, aby sa podporilo dosiahnutie národných zámerov, cieľov a príspevkov Litvy v rámci energetickej únie.

5. Poskytnúť odhadované trajektórie a dlhodobý plán zavádzania technológií výroby energie z obnoviteľných zdrojov na nasledujúcich desať rokov s výhľadom do roku 2040. Zahrnúť orientačný cieľ pre inovačné technológie výroby energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 v súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001 v znení zmien. Zahrnúť osobitné ciele v záujme prispenia k plneniu orientačných čiastkových cieľov v oblasti budov a priemyslu na rok 2030. Potvrdiť, že projekcie uvedené v pláne prispievajú k plneniu záväzného cieľa v oblasti vykurovania a chladenia na obdobie 2021 – 2025 aj 2026 – 2030. Spresniť, ktorý cieľ zamýšľa Litva dosiahnuť v odvetví dopravy prostredníctvom povinnosti uloženej dodávateľom palív, a to aj prostredníctvom čiastkového cieľa pre pokročilé biopalivá a palivá z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu, pričom sa treba uistiť, že je dodržaná minimálna úroveň obnoviteľných palív nebiologického pôvodu do roku 2030. Potvrdiť záväznú úroveň používania palív z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu v priemysle do roku 2030.

6. Zahrnúť podrobné a kvantifikované politiky a opatrenia tak, aby sa umožnilo včasné a nákladovo efektívne dosiahnutie jeho národného príspevku k záväznému cieľu Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vo výške aspoň 42,5 % v roku 2030, pričom spoločnou snahou je zvýšiť tento podiel na 45 %. Opísať najmä technológie výroby energie z obnoviteľných zdrojov, pre ktoré plánuje určiť „oblasti zrýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov“ s rýchlejšími a jednoduchšími postupmi. Podrobnejšie opísať opatrenia na zabezpečenie podporného rámca na zvýšenie integrácie medzi elektrickou sústavou a sieťami zásobovania teplom a chladom. Opísať, ako bude pokrytá koncepcia povinnosti uloženej dodávateľom palív v odvetví dopravy, a zahrnúť porovnateľné opatrenia na podporovanie používania vodíka v priemysle a prípravu EÚ na obchodovanie s čistým vodíkom.

7. Zahrnúť prognózy dopytu a ponuky bioenergie podľa odvetví a poskytnúť údaje o dovoze a zdroji lesnej biomasy používanej na výrobu energie. Zahrnúť posúdenie vnútroštátnych dodávok lesnej biomasy na energetické účely v období 2021 – 2030 v súlade so sprísnenými kritériami udržateľnosti uvedenými v článku 29 smernice (EÚ) 2018/2001 v znení zmien a posúdenie zlučiteľnosti plánovaného využitia lesnej biomasy na výrobu energie s povinnosťami Litvy podľa revidovaného nariadenia o LULUCF, najmä na obdobie 2026 – 2030, spolu s vnútroštátnymi opatreniami a politikami na zaistenie takejto zlučiteľnosti. Zahrnúť ďalšie opatrenia na podporu udržateľnej výroby biometánu vzhľadom na potenciál a výrobu udržateľného bioplynu/biometánu, profil spotreby a existujúcu infraštruktúru zemného plynu, využitie digestátu a aplikácie biogénneho CO_2 v Litve.

8. Poskytnúť v čo najväčšom rozsahu očakávaný harmonogram krokov vedúcich k prijatiu legislatívnych a nelegislatívnych politík a opatrení zameraných na transpozíciu a vykonávanie ustanovení smernice (EÚ) 2018/2001 v znení zmien, najmä v prípade opatrení uvedených v predchádzajúcich bodoch.

9. Stanoviť ucelené politiky a opatrenia na dosiahnutie národného príspevku v oblasti energetickej efektívnosti, a najmä uviesť podrobnosti o úlohe národného fondu energetickej efektívnosti vymedzeného v článku 30 smernice (EÚ) 2023/1791 týkajúcej sa pomoci pri plnení národných príspevkov k cieľu EÚ v oblasti energetickej efektívnosti vrátane využívania finančných nástrojov v rámci fondu.

10. Zahrnúť aktualizovanú úroveň ambícií na zabezpečenie vysoko energeticky efektívneho a dekarbonizovaného vnútroštátneho fondu budov a na transformáciu existujúcich budov na budovy s nulovými emisiami do roku 2050. Zahrnúť priebežné míľniky na roky 2030 a 2040 a ich porovnanie s najnovšou dlhodobou stratégiou obnovy. Zabezpečiť konzistentnosť očakávaného zvýšenia konečnej energetickej spotreby domácností a odhadovaných úspor energie v prípade budov zahrnutých v pláne.

11. Posilniť odolnosť energetického systému, a to najmä stanovením cieľa pre zavádzanie uskladňovania energie. Podrobnejšie vysvetliť, ako Litva plánuje ďalej podporovať znižovanie dopytu po plyne do roku 2030. Posúdiť primeranosť ropnej infraštruktúry (rafinérie, zásoby ropy) s očakávaným poklesom dopytu po rope a prechodom na nízkouhlíkové alternatívy.

12. Predložiť jasné zámery a ciele pre reakciu na strane spotreby, aby sa zvýšila flexibilita systému na základe posúdenia potrieb flexibility. Opísať osobitné opatrenia na uľahčenie integrácie energetického systému v súvislosti s článkom 20a smernice (EÚ) 2018/2001 zmeneného smernicou (EÚ) 2023/2413. Špecifikovať, ako bude Litva rozvíjať konkurencieschopnejšie maloobchodné trhy a posilňovať postavenie spotrebiteľa na maloobchodnom trhu.

13. Aktualizovať posúdenie situácie v oblasti energetickej chudoby a ciele na jej zníženie podľa požiadaviek nariadenia (EÚ) 2018/1999 a s ohľadom na odporúčanie (EÚ) 2023/2407.

14. Podrobnejšie objasniť národné ciele v oblasti výskumu, inovácií a konkurencieschopnosti na zavádzanie čistých technológií a súčasne stanoviť spôsob ich dosiahnutia na roky 2030 a 2050 s cieľom podporiť dekarbonizáciu priemyslu a transformáciu podnikov na emisne neutrálne a obehové hospodárstvo. Predložiť politiky a opatrenia na podporu rozvoja projektov v oblasti emisnej neutrálnosti vrátane projektov významných pre energeticky náročné priemyselné odvetvia. Opísať predvídateľný a zjednodušený regulačný rámec pre postupy vydávania povolení a spôsob, akým sa v prípade potreby zjednoduší prístup k vnútroštátnemu financovaniu. Poskytnúť podrobné politiky a opatrenia, ktoré umožnia rozvoj zručností súvisiacich s čistou energiou a uľahčia otvorené obchodovanie pre odolné a udržateľné dodávateľské reťazce kľúčových emisne neutrálnych komponentov a zariadení.

15. Špecifikovať reformy a opatrenia na mobilizovanie súkromných investícií potrebných na dosiahnutie cieľov v oblasti energetiky a klímy. Zlepšiť a rozšíriť analýzu investičných potrieb s cieľom zahrnúť komplexný a konzistentný prehľad verejných a súkromných investičných potrieb súhrnne a podľa odvetví. Doplniť prístup zhora nadol pre celé hospodárstvo posúdením konkrétnych projektov zdola nahor. Zahrnúť prehľad celkových investičných potrieb s dodatočnými informáciami o vnútroštátnych, regionálnych a únijných zdrojoch financovania, ako aj o súkromných finančných zdrojoch, ktoré sa majú mobilizovať. Doplniť krátky opis druhu mechanizmu finančnej podpory zvoleného na vykonávanie politík a opatrení, ktoré sa financujú z verejného rozpočtu, a použitia kombinovaných finančných nástrojov, ktoré využívajú granty, úvery, technickú pomoc a verejné záruky vrátane úlohy národných podporných bánk v príslušných mechanizmoch a/alebo spôsobu mobilizovania súkromného financovania. Ako zdroj financovania zvážiť nákladovo efektívne prevody na iné členské štáty v súlade s nariadením o spoločnom úsilí. Poskytnúť rozsiahle posúdenie makroekonomického vplyvu plánovaných politík a opatrení.

16. Uviesť, ako sú politiky a opatrenia zahrnuté v aktualizovanom pláne v súlade s plánom obnovy a odolnosti Litvy vrátane kapitoly REPowerEU.

17. Podrobnejšie vysvetliť, ako a dokedy plánuje Litva zrušiť zvyšné dotácie na fosílne palivá.

18. Poskytnúť podrobnejšie informácie o sociálnych dôsledkoch klimatickej a energetickej transformácie, jej dôsledkoch na zamestnanosť a zručnosti alebo akýchkoľvek iných distribučných vplyvoch a o plánovaných cieľoch, politikách a opatreniach na podporu spravodlivej transformácie. Spresniť formu podpory, vplyv iniciatív, cieľové skupiny a vyhradené prostriedky pri súčasnom zohľadnení odporúčania Rady týkajúceho sa zabezpečenia spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo ([21]). V čo najväčšom rozsahu zahrnúť viac prvkov s cieľom poskytnúť primeraný analytický základ pre vypracovanie budúceho sociálno-klimatického plánu v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 ([22]) vrátane uvedenia spôsobu posudzovania problémov a sociálnych vplyvov systému obchodovania s emisiami v prípade spaľovania palív v budovách, cestnej doprave a v ďalších odvetviach na najzraniteľnejších, ako aj identifikovať potenciálnych príjemcov a príslušný politický rámec. Vysvetliť, ako prispeje politický rámec určený v NEKP k vypracovaniu sociálno-klimatického plánu Litvy a ako sa zaistí súlad medzi týmito dvoma plánmi.

19. Rozšíriť už existujúcu dobrú regionálnu spoluprácu so susediacimi členskými štátmi v baltskom regióne a v rámci skupiny na vysokej úrovni pre plán prepojenia baltského trhu s energiou, a to aj v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, energetickej efektívnosti a vnútorného trhu pri súčasnom zohľadnení spoločných výziev a cieľov. Pokračovať v úsilí o podpísanie zvyšných potrebných dvojstranných dohôd o solidarite v oblasti bezpečnosti dodávok plynu so svojimi susedmi (s Poľskom).

POKIAĽ IDE O SÚLAD VNÚTROŠTÁTNYCH OPATRENÍ S CIEĽOM DOSIAHNUŤ KLIMATICKÚ NEUTRALITU A SO ZABEZPEČOVANÍM POKROKU PRI ADAPTÁCII PODĽA NARIADENIA (EÚ) 2021/1119

1. Dať aspekty odolnosti proti zmene klímy viac do popredia pri využívaní podpory z programov financovania Úniou, ako je spoločná poľnohospodárska politika, financovanie v rámci politiky súdržnosti a iné príslušné fondy Únie. Finančné prostriedky Únie by sa mali vynakladať tak, aby zvyšovali odolnosť proti zmene klímy a nezvyšovali zraniteľnosti (t. j. v súlade so zásadou „nespôsobovať významnú škodu“ adaptácii na zmenu klímy).

2. Zaviesť mechanizmy s cieľom zaistiť, aby sa vypracovali politiky na nižšej ako celoštátnej úrovni a aby sa pravidelne revidovali a aktualizovali.

3. Podporovať v národných stratégiách, politikách a plánoch riešenia blízke prírode a adaptáciu založenú na ekosystémoch a poskytovať investície na ich zavádzanie.

V Bruseli 18. decembra 2023

Za Komisiu
Kadri SIMSON
členka Komisie

([21]) Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo (Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 35).

([22]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 z 10. mája 2023, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond a mení nariadenie (EÚ) 2021/1060 (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 1).